Fourteen Centuries #12: Rav Sherira Gaon, Part 1

R' Mordechai Torczyner – <u>rabbi@ecdp.info</u>



1. Iggeret Rav Sherira Gaon: Questions

וששאלתם כיצד נכתבה המשנה, אם אנשי כנסת הגדולה התחילו לכתבה וכתבו מקצתה חכמי כל דור ודור עד שבא רבי וחתמה, הרי רובה סתמא היא, וסתם מתניתין רבי מאיר. ורוב חכמי התלמוד ששמותם מפורשים בה רבי מאיר ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון וכלם תלמידי ר' עקיבא הם. והכללות שלמדונו רז"ל בתלמוד (עירובין מו:) הלכה כר' עקיבה מחבירו וכר' יוסי מחבירו, ורבי מחבירו. וכלן היו בסוף בית שני, מאי טעמא שבקו רבנן קמאי רובא לבתראי, וכ"ש אם לא נכתב כלום מן המשנה עד סוף ימיו של רבי.

As far as your question about how the Mishnah was written: If the Great Assembly began writing it and then the sages of each generation wrote part of it until Rebbe came and closed it, but most of it is anonymous, and an anonymous mishnah is Rabbi Meir! And most of the talmudic sages whose names are stated in it [were] Rabbi Meir and Rabbi Yehudah and Rabbi Yosi and Rabbi Shimon, and all of them were students of Rabbi Akiva!

And the principles our Sages taught us in Eruvin 46b: The law follows Rabbi Akiva over his colleague, and like Rabbi Yosi over his colleague, and like Rebbe over his colleague. All of them were from the end of the second Beit haMikdash. Why did they omit the great early sages in favour of the later ones? And certainly if none of the Mishnah was recorded until the end of Rebbe's time [then why did they omit the early sages in the Mishnah]?

His role in our masorah

2. Rabbi Shlomo ibn Aderet (Rashba, 13th-14th century Spain), Responsum 1:551

ואלו רצה לתקן הקהלות או כל קהלה וקהלה לגדור בפני תקלות אלו. יעשה תקנה במעמד כלם ויפקיעו מעתה ועד עולם או עד זמן שירצו כל ממון שינתן לשום אשה מקהלה הפקעה גמורה הפקר גמור אלא אם כן תקבלם האשה מדעתה ומדעת אביה או בפני פלוני ופלוני כמו שירצו. וכן מצאתי לרב שרירא גאון שכן נהג הוא ואבותיו ואמר לצבור אחר לנהוג כן.

If the communities, or every community, wished to erect a fence to prevent these problems, they could make an enactment in full assembly, and remove thenceforth, or until such time as they choose, any money given to any woman of the community, with a full removal as *hefker*, unless she accepts it willingly and with her father's will, or before so-and-so and so-and-so, as they choose. And so I found that Rav Sherira Gaon enacted, him and his fathers, and telling another community to do this.

3. Rabbi Sherira Gaon cited in Beit Yosef to Tur Choshen Mishpat 26:2

מי שחייבוהו בחוב או פקדון ואינם יכולים להוציא ממנו ויש ביניהם מקום בי דואר של גוים שאינו לוקח שוחד ומקבל עדות מישראל על חבירו יש רשות לזקנים ותלמידים שילכו לפני השופט ויעידו שזה חייב לזה ומצוה לעשות כן דאפילו נגזל גוי וגזלן ישראל עדים מעידים אצל השופט שאינו חומס ושופטו... וכל המורד בדין מתרים בו תחלה התראה מפורסמת ואם אינו מקבל מעידין עליו וגובין ממנו בדיני גוים. ומנהג שלנו לעכב שלשה פעמים בבית הכנסת ואחר כך מתירין לו

Where Person X has been found liable for a debt or charge, and they cannot produce it from him, and there is a local non-Jewish court which does not accept bribes and which accepts Jewish testimony, the elders and students may testify before the judge that X owes Y. It is a mitzvah to do this. Even where the victim is not Jewish and the thief is Jewish, witnesses testify before a judge who is not wicked, and he judges the Jew... Where a Jew rebels against judgment [by Beit Din], they first warn him publicly. Should he not accept it, then they would testify against him and collect from him in non-Jewish courts. Our practice is to announce it three times in the synagogue, and then permit this.

4. Rabbi Sherira Gaon cited in Tur Choshen Mishpat 368

חייב כל אדם לבלתי שנות מנהגם דאמרינן "מנלן דמנהגא מילתא היא? שנאמר 'אל תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים'" - וכ"ש בדבר שיש בו תקנה גדולה והסרת מריבה. לפיכך עשו כמנהגכם ולא תשנו ושלום.

All are obligated not to diverge from their custom. As we say: "How do we know that custom is substantive? Devarim 9:14 states, 'Do not trespass the boundary of another, set by early generations.'" This is certainly true for a practice which involves great improvement and elimination of strife. Therefore, do according to your custom, do not diverge, and be at peace.

5. Rav Sherira Gaon, Otzar haGaonim, Eruvin, Teshuvah 376

ודשאלתון למיכתב לכון הני אסואתא דמי שאחזו קורדיקוס מן רב ושמואל עד פסאקא דמתניתין ,האיך קיבלוהו ופירושו בלשון הגרים צריכין אנן למימר לכון דרבנן לאו אסותא אינון ומילין בעלמא דחזונין בזמניהון וכחד חד קצירא אמרונין ולאו דברי מצוה אינון הילכך לא תסמכון על אלין אסותא וליכא דעביד מינהון מידעם אלא בתר דמבדיק וידע בודאי מחמת רופאים בקיאים דההיא מילתא לא מעיקא לה וליכא ליתי נפשיה לידי סכנה. והכין אגמרו יתנא ואמרו לנא אבות וסבי דילנא דלא למעבד מן אילין אסותא אלא מאי דאיתיה כגון קיבלא (ברכות ב.) דקים ליה לההוא דעביד ליה דלית ביה עקתא.

As far as your request to record the medicines from the seventh chapter in Gittin, from Rav and Shemuel to the breakpoint of the mishnah, in terms of how they were received and to provide their translations: We must inform you that the rabbis were not doctors, and they stated general things they saw in their times, one by one. These are not mitzvah matters. Therefore, you shall not depend upon these medicines; one should not practice any of them until after they have been checked and we know with certainty from expert physicians that this will not harm or endanger someone. So our fathers and elders taught us and told us, not to practice any of these medicines other than *kibla* which we know causes no harm.

Samples from the Iggeret

6. Paragraphs 4-7

הכין חזינא דודאי שיתא סדרי משנה רבינו הקדוש תרצינון כי היכי דגרסי להו, הלכתא דבתר הלכתא, ואין להוסיף ואין לגרוע. והכי אמרינן בגמרא דיבמות בפ' הבא על יבמתו (סד:) "מתני' אימת אתקין בימי ר'."

ודקא אמריתו "מאי טעמא שבקו קמאי רובה לבתראי," לא שבקו קמאי רובה לבתראי אלא כולהון מילי דקמאי גרסי וטעמיהון מתני, דהא הלל הזקן כשמינוהו בני בתירא נשיא עליהם אמר להם "מי גרם לכם שאהיה נשיא עליכם? עצלות שהיתה בכם, שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון," כדאיתא בפסחים (סו.).

והכי הויא מילתא דראשונים לא אתידעו שמהתהון אלא שמותם של נשיאים ושל אבות ב"ד בלבד, משום דלא הוה מחלוקת ביניהון אלא כל טעמי דאורייתא הווי ידעין להון ידיעה ברורה. ותלמודא נמי הוו ידעי להון ידיעה ברורה והויות ודקדוקים במשנתן על כל דבר ודבר דהא תנו רבנן בפרק יש נוחלין (קלד.)...

וכמה דהוה בית המקדש קיים כל חד וחד מרבוותא הוה מגמר להו לתלמידי טעמי אוריתא ודמשנה ודתלמוד, במילי דמחבר להון בשעתיה ומורו לתלמידייהו כי היכי דחזי... וכד אתו שמאי והלל נמי בתלת מילי בלחוד הוא דאפליגו, דאמרינן (שבת יד:) אמר רב הונא בג' מקומות נחלקו שמאי ידלר

וכיון דחרב בית מקדש ואזלו לביתר, וחרב נמי ביתר ואתבדרו רבנן לכל צד, ומשום הנך מהומות ושמדים ושבושים שהיו באותו זמן, לא שמשו התלמידים כל צרכן ונפישו מחלוקות...

We see that certainly, the six orders of Mishnah Rabbeinu haKadosh established them as he learned them, law after law, and one should neither add nor subtract. And so we say in Yevamot 64b, "When was Mishnah established? In the days of Rebbe."

Regarding your question, "Why did they leave the earlier great ones for the later?" They did not leave the earlier great sages for the later, but all of them learned the matters of the earlier sages and studied their reasons, for when Hillel the Elder was appointed by the Bnei Beteira as the Nasi over them, he said to them, "What caused this for you, that I should be the Nasi over you? Your laziness, in that you did not serve the two giants of the generation, Shemayah and Avtalyon." (Pesachim 66a)

And such was the case, that the early sages, their names are not known, only the names of the Nasi and the Av Beit Din alone, because there was no debate between them, but all of the logical arguments of the Torah were known to them clearly. And they knew the entire Talmud clearly, and the questions and fine points in their Mishnah on every issue, as taught in Bava Batra 134a...

And as long as the Beit haMikdash stood, each of the sages taught the students the logic of the Torah and Mishnah and Talmud, in lessons he composed for them in his day, and they taught their students appropriately... And when Shammai and Hillel came, they, too, only debated three points, as Shabbat 14b says, "Rav Huna said: In three places Shammai and Hillel argued." And when the Beit haMikdash was destroyed and they went to Beitar, and Beitar was also destroyed and the Rabbis scattered in every direction, and because of those disruptions and destructions and confusions of that time, the students did not serve [their mentors] as needed, and debates grew...

7. Paragraph 10

ומסר רבי עקיבא את עצמו להריגה (ברכות סא:) אחר שנפטר רבי יוסי בן קסמא, ונהרג ר' חנינא בן תרדיון ונתמעטה החכמה אחריהם. והעמיד ר' עקיבא תלמידים הרבה והוה שמדא על התלמידים של ר' עקיבא, והות סמכא דישראל על התלמידים שניים של ר' עקיבא...

And Rabbi Akiva allowed himself to be killed (Berachot 61b) after Rabbi Yosi ben Kisma died and Rabbi Chanina ben Tradyon was killed, and wisdom was reduced after them. And Rabbi Akiva established many students, but there was <u>destruction</u> upon the students of Rabbi Akiva, and Israel relied on the second wave of students of Rabbi Akiva...

8. Paragraphs 14-19

וכל ימיו של רשב"ג גדל רבינו הקדוש בנו לתלמוד תורה דקאמרינן במציעא (פד:), כד הוו יתבי רשב"ג ור' יהושע בן קרחא אספסלי, הוו יתבי קמיהו רבי ור' אלעזר בר' שמעון הוו מקשי ומפרקי..." ושמש ר' אותם החכמים דאמר ר' (שבת קמז:) "כשהיינו למדין תורה אצל ר' שמעון בתקוע וכו'." והלכתא דמתניתין מנהון גמר...

וכד מלך בתר אבוה, היה בהדי בנוהי של אותן החכמים כגון ר' ישמעאל ב"ר יוסי ור' יוסי בר' יהודה ר' יעקב איש כפר חטיא, ותלמידים אחרים כגון ר' חייא שעלה מבבל ור' חנינה בר חמא ור' אפס ורבן גמליאל ור' שמעון בניו של רבינו הקדוש ור' ינאי, והם הרביצו תורה הרבה.

ובכל השנים האלו נתפרשו כל ההלכות שהיו תלויות בכל המדרשות מפחדי ההפסד גדול שהיה בחרבן הבית, והספקות שהיו להם באותן המהומות. וכל החלוקות שנולדו בג' דורות הללו נפסקה הלכה בהם, ונודעו ביניהם דברי היחידים ודברי המרובים בתר דטרחי רבנן בהו טרחי נפישי, ודקו בהא דוקא דבתר דוקא ודקדקו הרבה וכל השמועות והמשניות לתקנן. ולא הוסיפו על מימרא דקמאי מאנשי כנסת הגדולה, אלא טרחו טרחי נפישי ודקו דקדוקי רברבי עד דאסיקו מאי דהוו אמרין הנך ראשונים ומאי דהוו עבדין עד דאפשיטו להון כל ספקי דאית להו.

ולא הוה חד מן הראשונים דכתב מדעם עד סוף יומי דרבינו הקדוש. וכן נמי לא הוו גרסי כולהו בפה אחד ולשון אחד, אלא טעמיהו הוו ידעין להון וכלהון דעת אחת הות בהון ולא הות בגירסייהו פלוגתא, וידעי מאי דאיתיה דברי הכל ומאי דאית ביה פלוגתא. ומאי דאיתיה ליחיד ומאי דאיתיה לרבים. ולא היו להם דברים מתוקנים ומשנה ידועה שהכל שונין אותם בפה אחד ולשון אחד. אלא אותן הטעמים והשמועות שהיו יודעין אף על פי שהחכמים כלן היו שוין בהם, כל אחד ואחד מתני לתלמידיו באי זה חבור שירצה ובאי זה דרך שירצה...

ומשום הכי פרשי בגמרה "הא מני ר' פלוני היא," ואמרינן "מאן תנא להא דתנו רבנן וכו'," "כמאן כי האי תנא." ואמרינן בכמה דוכתי "מי ששנה זו לא שנה זו."...

וכיון דחזא רבי דאיכא שנויא כולי האי בתנויי דרבנן, אף על גב דטעמיהו לחדא מילתא סלקין, חש דלא נפיש ואתי פסידא מינא דמלתא, הואיל וחזא דקא ממעט לבא וקא מסתם מעין החכמה ומסתלקא תורה...

And all through the life of Rabban Shimon ben Gamliel, he raised his son, Rabbeinu HaKadosh, to learn Torah, as we say in Bava Metzia 84b, "When Rabban Shimon ben Gamliel and Rabbi Yehoshua ben Korchah sat on the benches, Rebbe and Rabbi Elazar b'R' Shimon sat before them, asking and answering..." And Rebbe served those sages, as Rebbe said (Shabbat 147b), "When we learned Torah before Rabbi Shimon in Tekoa, etc." And he learned the laws of the Mishnah from them...

And when he reigned after his father, he was with the sons of those sages, like Rabbi Yishmael son of Rabbi Yosi, and Rabbi Yosi son of Rabbi Yehudah, and Rabbi Yaakov of Kfar Chitaya, and other students like Rabbi Chiya who ascended from Bavel, and Rabbi Chanina bar Chama, and Rabbi Efes, and Rabban Gamliel and Rabbi Shimon sons of Rabbeinu haKadosh, and Rabbi Yannai, and they spread much Torah.

And all through those years, all of the halachot depended upon all of the midrashim were explained, out of fear of the great loss of the churban, and the doubts they had during those catastrophes. And halachah was determined for all of the disputes birthed during those three generations, and the words of individuals and the words of the majority were known among them after great efforts of the sages, and they examined them, examination after examination, and they analyzed greatly, and all of the lessons and mishnayot, to fix them. And they did not add to the statements of the early ones from the Anshei Knesset haGedolah, but they made great efforts and great analyses until they determined what those early one s said and what they did, until they resolved all of their doubts.

And there wasn't one of the early ones who wrote anything, until the end of the life of Rabbeinu HaKadosh. And they did not all learn with one mouth and one tongue, but they knew their reasons, and all of them had one view, and there was no dispute in their editions, and they knew what was unanimous and what was subject to debate, and what was held by one and what was held by many. And they did not have set statements and a known mishnah which all taught with one mouth and one tongue, but those reasons and lessons that they knew, even though the sages all agreed regarding them, each of them taught his students in whatever composition they wished and any way they wished...

And therefore the gemara explains, "Who is this? Rabbi Ploni," "Who authored that which the sages learned," "Like whom is this tanna," and we say in several places, "The one who learned this did not learn this."...

And when Rebbe saw that there was such variation in rabbinic teachings, even though they reached the same conclusion, he was concerned that it was not good and damage would result, for he saw that hearts were shrinking and the springs of wisdom were sealed, and Torah was leaving...